

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravnitvju v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepia-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Črtica iz novošegnega gospodarstva ustavaških liberalcev v Gradcu.

Krščeniki, pripadajoči ustavovernemu nemškemu liberalizmu, so ne samo prijatelji Judev, ampak tudi najzvestejši učenci in posnemovalci. Uže kaj dobro so se naučili od njih, kako se človek bogati brez trdnega dela in na stroške bližnjega. Posebno izurjenost pa kažejo v tem, da umijo delničarje ali akcionarje prav do kože sleči in oskubiti pa vendar s sodnijami v nobeno nepovoljno dotiko priti. Nekaj podobnega vidimo sedaj pri kridi, katero je v Gradcu napovedalo tamošnje delniško društvo za izdelovanje železniških vagonov, mašin in jeklenine ali ocelnine.

Bilo je l. 1872, ko se je v Gradcu sošlo kakih 10 mož, ki so sklenoli imenovano društvo utemeljiti, potrebni denar pa po izdanih delnicah ali akcijah izvabiti ljudem, ki bi verovajé v dober uspeh novega društva dobrovoljno v žep segnoli. In res se je našlo takih ljudi, sprva skoro več, kakor je treba bilo. Delnica je vsaka veljala 100 fl. Izdalo se jih je 20.000 tako, da so utemeljitelji dobili v roke kapital lepih 2.000.000 fl. S tem denarjem so začeli v Gradcu staviti 2 fabriki in sploh celo podjetje izvrševati. Vendar za utemeljiteljski trud so delničarjem zaračunili 40.000 fl. To je lep denar, lep zaslužek. Med srečnimi utemeljitelji nahajamo prvič barona Pocheja, ki se šteje med najmočnejše stebre nemških liberalcev in ustavakov, med najvrliše prijatelje knez Auerspergovega ministerstva, ki mu pa tudi ni bilo nehvaležno, kakor bodemo kmalu čuli. Baron Poche ima na Dunaju okoli 20 večjidel judovskih pisarjev, ki mu pišejo veliki bodikaj list: „Fremdenblatt“, v katerem se je vedno vse zagovarjalo, kar je ministerstvo sedanje počenjalo. Drugi utemeljitelj je bivši deželni poslanec in mestni župan graški: vitez plem. Schreiner, tretji nekov vitez plem. Rekenschuss. Ti so po utemeljenju društva postali tudi njegovi upravni svetovalci, ravnatelji in voditelji, se vé proti dobri plači. Da bi tudi delničarjem nekaj veselja privoščili, vsipali so jim

nekaj takega peska v oči, ki očesu ne škodi, pač pa mošnji. Izplačali so vsakemu delničarju koj v prvem letu po 10 fl. dividende, češ, da je to prigospodarjeni dobiček. Verjetno to sicer ni bilo, vzelo se je za dividende 200.000 fl. bržčas od kapitala. Kajti v blagajnici je uže l. 1873. začelo denarjev pomanjkati in ravnateljstvo je hotelo zopet izdati 20.000 delnic, da bi se tako nalovilo zopet 2 milijona goldinarjev. Ali to je zabranil znani „krah“ ali denarstveni polom. Nihče ni hotel novih delnic kupiti, vse se je takih rečij začelo grozno bati. V tej zadregi so se ravnatelji obrnili do svojih velemožnih prijateljev in začeli društvu dolgov nalagati. Prvi je posodil minister Depretis 900.000 fl. Ta denar je vzel iz državne blagajnice, tedaj od denarjev, katere v njo zalagamo davkeplačilci. Državni poslanci, liberalna nemška večina v njem, so mu namreč 80 milijonov dovolili iz državne blagajnice in jih porabiti v podporo po „krah“ poškodovanim podjetjem itd. No, in iz te svoje dobil je baron Poche 900.000 fl. za graško društvo. Dalje mu je dunajsko denarno društvo „Aushilfs-Comité“ posodilo 450.000 fl. in nekov Scharmitzer 150.000 fl. Tudi je izdal za 550.000 gold. novih delnic. Naposled so tudi od liferantov doposlane rudnine itd. na dolgu ostajale. Tako je uže l. 1874. društvo več kakor 2 milijona dolžno bilo, t. j. več, kakor je znašal prvotni od delničarjev vplačani denar. Pri teh razmerah se ni čuditi, da delničarji niso ničesar več dobivali, ne obrestij, še manj pa dividend. Po postavi bi društvo tedaj uže l. 1874. moralo likvidirati in biti od vlade k temu prisiljeno. Kajti postava tirja to uže pri takih delniških društvih, ki so polovico kapitala zgubila. Da bi bila vlada o stanju graškega društva nepodučena, o tem ne moremo misliti. Vsaj je imela v nadzornem svetu 2 zastopnika! Ali ni se zgodilo, kar postava tirja, marveč zgodilo se je nekaj res nezaslišanega med vernimi krščeniki. Ravnateljstvo je namreč delničarje sklenolo prijeti, ter jim je $\frac{3}{4}$ kapitala „odpisalo“ t. j. izreklo, da delnica ne velja več 100 fl., ampak 25 fl. Tako so delničarji zgubili meni

nič tebi nič 1.500.000 fl. To je vendar goropadno! Kam pa so tedaj ovi denarji šli? Vendar tukaj nas zavračajo judovski listi rekoč: „tako po denarjih popraševati, kaže na „neizmerno podlost“ (bodenlose Gemeinheit). Ko so bili delničarji oskubljeni za $\frac{3}{4}$ svojih denarjev, odstopil je baron Poche in ravnateljstvo prepustil vitezu Schreinerju. Ta je v 4 letih zopet dolgov najel in sicer več kakor 1 $\frac{1}{2}$ milijona, tako da je društvo sedaj prisiljeno bilo napovedati — krido! Judovski listi sami pravijo, da bodo delničarji zgubili še ostalih 500.000 fl. in da bo tudi 900.000 fl., katere je minister Depretis iz davkarijskih denarjev posodil, težko otetih. „Neue freie Presse“ je celó tako drzna, da zahteva, naj bi tudi liferante državna blagajnica škode varovala, če bi se njim iz ostankov društvenega premoženja dolg ne mogel poplačati. Da bi vas muri popil! To je zopet kos novošegnega gospodarstva, kakoršnega pred liberalno dobo Avstrija ni poznala. Več pisati o tem ne kaže. Naj vsak sam preišči, kam smo uže zašli! Le to še pristavimo: delničarji izgubijo 2.000.000 fl. državna blagajnica bržčas 900.000 fl. dolga je okoli 3 milijone, med tem ko so ravnatelj n. pr. vitez Schreiner, baron Poche poštenjaki, kakor poprej, le mnogo bogateji so postali. Pred sodnijo ne pride nihče!

Cerkvene zadeve.

Šematizem Lavantinske škofije za l. 1879. dobi se le pri založniku, preč. lav. ordinarijatu, to je v uradnici ordinarijatovej. Iztis velja 50 kr.

Družba duhovnikov Solnograške nadškofije šteje 336 deležnikov in ima premoženja 51.000 fl. Zadnje leto se je razdelilo 2023 fl. 57 kr. podpore med 27 deležnikov.

Alban Stolz, znani izvrstni nemški pisatelj, je izdal za leto 1879 zopet svoj: „Kalender für Zeit und Ewigkeit“. Kteremu duhovniku se niso priljubili pisateljevi spisi: „Mixtur gegen die Todesangst“, „Das Menschengewächs“, „Ein halbes Vater Unser“? Res je, da je pisatelj na svoje stare dni začel nekaj pešati, ter se jegov „Wilder Honig“, „Witterungen der Seele“ pa tudi ABC für grosse Kinder“ ne more primerjati prvim spisom. Ali z letošnjim koledarjem je častiti starina pokazal, da živi v njem še vedno moč mladostna, ter se sme to delo primerjati jegovim najboljšim spisom, da, v enem oziru jih vse presega. Znano je namreč, da je pisatelj bil vedno poln burk, in ena dovtipna misel podi drugo. Šali se pa vendar tako, da čitatelj pri vseh teh šalah še le prav resen postane, ter je pisatelju šala le sredstvo, s kojim si čitatelja pridobi, da mu potem tim bolj zasoli, ter mu brez ovinkov pove, kar mu gre. Nekterim se je vendar pisatelj s šalami svojimi tudi zameril; za to se je sedaj na stare dni poprijel druge pisave. Kedar gremo mimo pokopa-

lišča, rečemo po krščanski navadi: Bog daj dušam večni pokoj. Tega si vsi želimo. Zato postane vsak človek v večji starosti tudi bolj miren, ter želi v miru in pokoji živeti. Tako je tudi menda z našim nam toliko priljubljenim pisateljem. Pisava letošnjega koledarja je mirna, pobožna, rekel bi nekako zveličanska. Pravi nam koledar o življenji sv. Germane, ki se je rodila v vesi Pibrak na južnem Francoskem pred blizu 360 leti. Mlado dete je bilo bolešno, starši jegovi revni; mati umerje deklici, ko je komaj za pastirico veljala. Oče ubožiči zbolijo, pa jih je sram otroku dovoliti, da bi smela za njih beračiti. Oče okreva, v hišo pa pride — mačeha. Niso vse mačeha hudobne, nikakor ne, pa ta je bila satanski hudobna, da bi se bila v peklu rodila. Mučila je hudoba ubogo deklico grdo, da, grje ko hudi duh pravičnega Joba itd. Povsod pa prikavljiva pisatelj opazke svoje, kako se ravnatu zakonskim, kako je največ od matere odvisno, ali bodo otroci bogoljubni ali ne; kako da naj sodimo kot kristijani o previdnosti božji, ki je malej deklici mater vzela, ko bi nje bila najbolj potrebovala. Pravi nam pisatelj, kako grdo je za moža, ki pusti mačehi ne samo v hiši gospodariti, nego da z otroki prvega zakona tudi grdo ravna, jih naravnost ubija, naj bi jenim lastnim otrokom več premoženja ostalo, itd. Pisatelj pozna vse razmere človeškega življenja tako dobro i natančno, i govori o vsem tem tako modrostno, i pastirska beseda jegova se srdcu toliko dobro prilega, da čitatelj, ko je knjigo prebral, nehotè reče: Hvala Ti, moj ljubi Bog, ki si vodil misli i pero pisateljevo tako, da se čutim po spisu jegovem srečnega, zadovoljnega, ganenega, ter se mi je srdce užalilo za Teboj, i so mi žive želje nastale, Te skoraj gledati v nebeški domovini, če bi me taj vodil tudi po poti še bolj trnjevi, nego je bila ona, po kojoj je hodila sv. Germana! Knjiga se dobi za par krajcarjev pri Moserju v Gradcu.

Dr. J. P.

Prirrojene sovražnike nrvnosti ali poštenega življenja imenuje freimaurerska Marburger-Zeitung od 29. dec. 1878 čestite očete jezuite. Tukaj je težko reči, kdo piše ali nevednost ali zaslepljeno sovrašstvo do krščanstva! Jezuiti in prirrojeni sovražniki nrvnosti — možje, ki so vzgojili sv. Alojzija, sv. Stanislava Kostko, sv. Frančiška Ksaverijana, apostola Indov itd.?

Sveto pot v Jeruzalem priredi tudi letos splošni komisarijat za Sveto deželo na Dunaju (Stadt, Franciskanerplatz Nr. 4). Oglašja se ondi do 8. marca, odrine pa iz Trsta 22. marca. Potnina znaša 550 fl. v zlatu. Pot drži tje nad Karv, Siro, Smirno in Jafo, nazaj pa nad Aleksandrijo v Egiptu.

Dijaško semenišče mariborsko dobiva mnogo blagodušnih podpornikov. Zopet so darovali: neimenovan 1 polovnjak vina, č.g.J.Kunce 5 fl., neimenovan fl. 2.40. Vendar prvi izmed vseh so Milostljivi knez in škof. Dali so na svoje stroške veliko ozidje napraviti